

Aktivitetsplan for Vitenskapskomiteen for mattrygghet 2013

Innholdsfortegnelse

Mål for VKM	2
Aktiviteter for VKM for 2013	3
Hovedkomiteen	3
Faggruppe for hygiene og smittestoffer (FG1)	3
Faggruppe for plantevernmidler (FG2)	4
Faggruppe for GMO (FG3)	4
Faggruppe for tilsetningsstoffer, aroma, matemballasje og kosmetikk (FG4)	4
Faggruppe for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester (FG5)	5
Faggruppe for fôr til terrestriske og akvatiske dyr (FG6)	5
Faggruppe for ernæring (human), dietetiske produkter, ny mat og allergi (FG7)	6
Faggruppe for dyrehelse og dyrevelferd (FG8)	6
Faggruppe for plantehelse (FG9)	7
Felles aktiviteter for alle faggruppene:	8

Mål for VKM

I tilknytning til mål- og strategiplanen for perioden 2012-2014 har VKM følgende mål for VKM:

Overordnet mål: Levere risikovurderinger av høy vitenskapelig kvalitet

VKM skal levere vurderinger av risiko og nytte, og kunnskapsoppsummeringer til Mattilsynet og Direktoratet for naturforvaltning i tråd med internasjonale prinsipper for å gi et uavhengig vitenskapelig grunnlag for å håndtere risiko.

Delmål 1: Høy faglig kompetanse

VKM skal ha høy faglig kompetanse, god forståelse av sin rolle i risikoanalysen og benytte internasjonalt anerkjente definisjoner og metoder for vurdering av nytte og risiko innenfor VKMs fagområder.

Delmål 2: Åpenhet

VKM skal sørge for åpenhet om arbeidsprosessen, lett tilgjengelige risikovurderinger og klar kommunikasjon på norsk og engelsk.

Delmål 3: Kontaktpunkt til EFSA

VKM skal sørge for dialog og samarbeid med EFSA og andre internasjonale risikovurderingsorganer.

Delmål 4: Effektiv og velfungerende

Effektivt og velfungerende sekretariat og komité

Aktiviteter for VKM for 2013

For året 2013 har Hovedkomiteen og faggruppene i VKM satt opp følgende aktiviteter som de ønsker å gjennomføre i regi av VKM (komité medlemmer og sekretariatet i fellesskap).

Hovedkomiteen

Aktivitetsplan 2013:

- Ferdigstille:
 - Risikovurdering av mykotoksiner i korn.
 - Nytte – risikovurdering om morsmelk (selvinitiert vurdering)
 - Risikovurdering av salterstatter
- Arbeide med vurdering av kunnskap om økologisk produksjon og økologisk produsert mat
- Definere/identifisere forskningsbehov og sammenstille kunnskapshull som VKM avdekket i 2012 og spille dette inn til Forskningsrådet
- Fagseminarer for VKM i 2013
 - Gjennomføre kurs i å beregne, beskrive og kommunisere usikkerhet i VKMs risikovurderinger
- Spesielle ekskursjoner/seminarer for Hovedkomiteen i 2013
 - Besøke EFSA's Scientific Committee (SC)
- Få etablert elektronisk VKM-journal for risikovurderingene
- Bidra til arbeid med VKMs 10-års jubileum
- Bidra til å gjennomføre ekstern evaluering av VKM som skal brukes som grunnlag for ny oppnevning av komiteen.
- Gi innspill til sekretariatet i forbindelse med utlysning av komité for 2014-17

Faggruppe for hygiene og smittestoffer (FG1)

Aktivitetsplan 2013:

- Ferdigstille risikovurderingene:
 - Triclosan/resistens-problem
 - Salterstatteren – kaliumklorid
- Arbeide med kunnskapsoppsummering av økologisk produksjon og økologisk mat
- Diskutere kunnskapsmangler og behov som er fremkommet i gruppens tidligere rapporter, bl. a. med tanke på å identifisere ytterligere emner som bør bli gjenstand for selvstendige risikovurderinger
- Faggruppen skal øke egen kompetanse om og bidra til utvikling av modeller for risikovurdering av mikrobiologisk risiko i mat
- EFSA har ferdigstilt en rapport om helserisiko fra mikroorganismer i mat av ikke-animalsk opprinnelse. Faggruppen vil søke å implementere de verktøy/anbefalinger som framkommer i denne rapporten til arbeidet med faggruppens risikovurderinger.

Faggruppe for plantevernmidler (FG2)

Aktivitetsplan 2013:

- Utføre helse/miljø-risikovurderinger av plantevernmidler som underlag for Mattilsynets fortløpende godkjenningsordning.
- Ferdigstille metodedokumentet på risikovurdering av nytteorganismer (makroorganismer) og gjøre det allment tilgjengelig.
- Bidra i VKMs helhetsvurdering av økologisk produksjon og økologisk produsert mat.
- Påbegynne varslede bestillinger fra Mattilsynet i 2013:
 - Risikovurdering om helsefare av plantevernmiddelrester ved overskridelse av grenseverdier
 - Risikovurdering av rester av plantevernmidler og inntak av produkter med mange funn i den norske befolkningen
- Utarbeide en plan for vurdering av annen litteratur i faggruppens risikovurderinger

Faggruppe for GMO (FG3)

Aktivitetsplan 2013:

- Utarbeide foreløpige helse- og miljørisikovurderinger av GMOer og avledete produkter som EFSA har på offentlige høring. Utarbeide kommentarer og spørsmål til EFSA GMO Extranet.
- Utarbeide endelige helse- og miljørisikovurderinger GMOer og avledete produkter i forbindelse med nasjonale slutføringer.
 - Oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning på miljørisikovurderinger av søknader godkjent i EU under forordning 1829/2003 og direktiv 2001/18 gitt i oppdragsbrev for 2012, 33 søknader gjenstår.
 - Tilsvarende oppdrag på slutføringer av 39 EU-godkjente GMOer og avledete produkter fra Mattilsynet.
- Gjennomgang av veiledningsdokumenter fra EFSAs GMO-panel.
- Kvalitetssikring av faggruppens risikovurderinger (strukturering av konklusjoner, standardisering av terminologi).
- Arbeide aktivt for synliggjøring av FG3s arbeid nasjonalt og internasjonalt
 - Oppdatering av Wikipedia på utvalgte søkeord knyttet til genmodifiserte organismer
 - Ferdigstille GMO-sider på www.vkm.no

Faggruppe for tilsetningsstoffer, aroma, matemballasje og kosmetikk (FG4)

Aktivitetsplan 2013:

- Ferdigstille risikovurderingene:
 - Risikovurdering av inntaket av aluminium via mat og kosmetikk i den norske befolkningen (i samarbeid med Faggruppe 5).
- Utarbeide et svar på innsigelser fra Europeisk kosmetikkindustri på risikovurderingen av vitamin A (retinol og retinyl estere) i kosmetiske produkter.
- Delta i arbeidet med:
 - Risiko- nyttevurdering av salterstatter kaliumklorid

- Nytte-risikovurderingen av morsmelk
- For varslede bestillinger fra Mattilsynet i 2013
 - Påbegynne arbeidet med risikovurdering av konserveringsmidler som kan komme som erstatning for propyl- og butylparaben i kosmetiske produkter.
- Delta på EFSA network for risk assessment of nanotechnologies in food and feed.

Faggruppe for forurensninger, naturlige toksiner og medisinerester (FG5)

Aktivitetsplan 2013:

- Ferdigstille følgende risikovurderinger
 - Risikovurderingen av mykotoksiner i korn (Sak 10/004): kapitlene som omhandler human eksponering. I øvrige deler av vurderingen deltar Faggruppe 5 med kapasitet og kompetanse (3 personer).
 - Risikovurderingen av eksponering for aluminium via mat og bruk av kosmetikk i den norske befolkningen, i samarbeid med faggruppe 4 (Sak 11/504). Faggruppe 5 bidrar med to personer inkludert leder av arbeidsgruppen.
 - Risikovurderingen av eksponering for bly fra konsum av hjorteviltkjøtt (Sak 11/505).
- Gjennomføre risikovurderingene iht. bestillinger fra Mattilsynet om
 - Inntak av kadmium i den norske befolkning (Sak 10/505).
- Delta med kapasitet og kompetanse (2 personer) i nytte-risikovurderingen av morsmelk (selvinitiert fra Hovedkomiteen).
- På forespørsel fra andre faggrupper, delta med kapasitet og kompetanse i pågående vurderinger, som for eksempel vurderingen av økologisk mat som utgår fra Hovedkomiteen (sak 11/007).
- Påbegynne arbeid i henhold til bestilling fra Mattilsynet om risikovurdering ved inntak av uorganisk arsen via mat i den norske befolkningen (Sak 10-504).
- Ha minst ett felles møte med Faggruppe 4 om risikovurderingen som begge faggruppene deltar i (aluminium).

Faggruppe for fôr til terrestriske og akvatiske dyr (FG6)

Aktivitetsplan 2013:

- Ferdigstille risikovurderingen:
 - Risikovurdering av mykotoksiner i korn
 - Inntak av bly fra konsum av hjorteviltkjøtt (ferdigstille delen som gjelder hund og katt)
- Delta i vurderingene om kunnskap av økologisk planteproduksjon, dyrehold/fôring og mat
- Starte opp arbeidet med ny vurdering om tilsetningsstoffer i drikkevann for dyr.
- Egeninitierte saker – vurdere 2 forslag
 - Bruk av slakteribiprodukter fra landdyr som ingrediens i fôr til oppdrettsfisk
 - E-vitamin/selenbehov i husdyrnæringen (både til terrestriske og akvatiske dyr).
- GMO saker – videreføre samarbeidet med Faggruppe 3 i fôrrelaterte saker

Faggruppe for ernæring (human), dietetiske produkter, ny mat og allergi (FG7)

Aktivitetsplan 2013:

- Ferdigstille:
 - Revisjon av berikningsmodellen
 - Vurdering av vitamin A og D i kosttilskudd
 - Nytte- risikovurdering av morsmelk
 - Risikovurdering av aminosyrer
- Arbeide med vurderinger av dietetiske produkter
- Påbegynne og arbeide med risiko- nyttevurdering av salterstatter kaliumklorid
- Påbegynne varslede bestillinger fra Mattilsynet i 2013:
 - Risikovurdering av aminosyrer
 - Stoffe med ernæringsmessig og/eller fysiologisk effekt som er tilsatt næringsmidler og kosttilskudd
 - Vitaminer og mineraler i næringsmidler og kosttilskudd
- Bidra i arbeid med:
 - Vurderingen av økologisk produksjon og økologisk produsert mat
 - Kopper og sink fra fôr til jord
- Samarbeide med Nasjonalt råd for ernæring i alle relevante sammenhenger når nytt råd er etablert

Faggruppe for dyrehelse og dyrevelferd (FG8)

Aktivitetsplan 2013:

- Ferdigstille risikovurderingene:
 - Risk assessment concerning the welfare of certain free-ranging wild mammals and birds subjected to marking
- Arbeide med vurdering av økologisk produksjon og økologisk produsert mat i forhold til dyrevelferdsmessige og dyrehelsemessige problemstillinger
- Varslede bestillinger fra Mattilsynet i 2013 (det er ennå ikke satt opp noen foreløpig prioritering av disse og det er dessverre ikke realistisk å gjennomføre alle bestillingene om de skulle komme):
 - Vurdering av risiko ved etablering og drift av akvakulturanlegg for ferskvannsfisk i innlandet. Mattilsynet ønsker en vurdering av smitterisiko og risiko for dårlig dyrevelferd ved merdbasert oppdrett i ferskvann og landbasert oppdrett med avrenning til ferskvann.
 - Vurdering av risikofaktorer for etablering, utvikling og spredning av smittsomme sykdommer hos fisk, bløtdyr og krepsdyr. Mattilsynet ønsker en generell vurdering av faktorer som har betydning for etablering, utvikling og spredning av smittsomme sykdommer som grunnlag for å utarbeide mer konkrete kriterier for listeføring av sykdommer.
 - Vurdering av risiko for innførsel, etablering, utvikling og spredning av Amoebic Gill Disease (AGD). Mattilsynet ønsker en vurdering av smitterisiko og risikofaktorer med tanke på eventuell listeføring.
 - Velferdsmessige aspekter ved sedering av fisk. Sedering av fisk skal ihht forskrift være velferdsmessig forsvarlig. Er dette mulig med dagens metoder og teknologi, og

hvordan kan i så fall dette gjennomføres? Spørsmålet ønskes belyst bl.a. med basis i metode for levendekjøling, eventuell bruk av CO₂ til sedering, eventuell annen metodikk, samt vannkvalitet i sederingskar.

- Velferdsmessige aspekter ved bruk av rotenon til bekjempelse av uønskede arter. Bruk av rotenon inngår i ulike bekjempelsesstrategier mot uønskete og/eller fremmede arter i regi av DN, eksempelvis utrydding av gyrodaktilus og signalkreps eller hindre spredning av gjedde i bestemte vassdrag. Det ønskes en oversikt over bruken av rotenon eller potensielt bruk jf bekjempelsesplaner, og i hvilken grad det finnes alternativer til bruk av rotenon. Det ønskes videre en vurdering av de velferdsmessige konsekvensene av slik bruk for viltlevende organismer som omfattes av dyrevelferdsloven. Det ønskes også en dilemmavurdering mht de etiske aspektene av bruk eller forbud mot bruk.
- Tilsetningsstoffer i drikkevann. Flere tilsetningsstoffer blir aktuelle i drikkevann for dyr. Det er derfor ønskelig å vurdere sikkerheten og effekten av de ulike stoffene og kombinasjonene. Det er også ønskelig å vurdere om dette forskyver grensene mellom førtilsetningsstoffer, legemidler og biocider.
- Vektorbårne sykdommer. Står vi foran nye utfordringer som vil endre vår måte å regulere/beskytte oss for nye sykdommer?

I tillegg er det på trappene flere bestillinger til de andre faggruppene som også vil berøre faggruppen.

- Faggruppen vil fortsette å arbeide med å implementere EFSA's nye metoderapport for risikovurderinger innen dyrevelferd.
- Faggruppen skal øke egen kompetanse om og bidra til utvikling av modeller for risikovurdering av dyrehelse og dyrevelferd.
- Faggruppen skal fortsette samarbeidet med andre sentrale aktører i nettverket; deriblant forvaltningsstøtteinstitusjoner, FOU-miljøer og andre aktører som arbeider med forskning/utredninger/vurderinger/risikovurderinger på temaer innen dyrehelse og dyrevelferd.
- Faggruppen skal delta på felles seminar for hele VKM om kommunikasjon om usikkerhet.

Faggruppe for plantehelse (FG9)

Aktivitetsplan 2013:

- Arbeide med vurdering av kunnskap om økologisk produksjon og økologisk produsert mat
- Vurdering av enkeltskadegjørere
 - Starte opp og utføre første halvdel av en vurdering av *Agrilus planipennis*
 - Vurdere om det er behov for en full risikovurdering av *Anoplophora glabripennis*
 - Oppdatere faggruppens tidligere risikovurdering av pærebrann
- Risikovurdering av smitte fra avfall og avløp fra bedrifter som mottar poteter mm til videre bearbeiding – sammen med Mattilsynet komme frem til en endelig bestilling

Felles aktiviteter for alle faggruppene:

Faggruppene vil også:

- Påbegynne nye bestillinger fra oppdragsgivere når de kommer, hvis kapasitet i VKM.
- Påpeke kunnskapshull i sine vurderinger og identifisere forskningsbehov på forespørsel fra Hovedkomiteen
- Bidra i samfunnsdebatten vedrørende spørsmål rundt allerede ferdigstilte risikovurderinger
- Presentere faggruppens risikovurderinger på internasjonale konferanser og nasjonale fagmøter
- Vurdere kombinasjonseffekter av stoffblandinger i risikovurderinger der dette er relevant
- Skrive oversiktsartikler/kortversjoner i forbindelse med publisering av risikovurderinger der dette er mulig og formålstjenlig
- Bidra til at risikovurderinger blir tema for undervisningen ved universiteter og høyskoler
- Arbeide for framtidig rekruttering av personer med kompetanse på risikovurdering til relevante fagmiljøer